

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1921 kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande rörande nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar angående elfte huvudtiteln.

A. **Det civila pensionsväsendet.**

1:o) I en den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 274, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att en var av förutvarande lärarinnorna *Alma Helena Franciska Ahlström*, född Åkerlund, *Ida Mariana Charlotta Clara Fogelklou*, *Jenny Maria Wilhelmina Fogelklou*, *Syster Hedvig Martina Jeanette av Klercker*, *Alice Maria Sofia Löthner*, *Anna Regina Maria Karolina Palén*, *Olfrida Charlotta Peterson*, *Ida Juliana Charlotta Lovisa Rignell*, född Fock, och *Sigrid Elisabet Sjöstedt* må utan hinder därav, att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggspension enligt kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna stadgade villkor, kunna för tid efter utgången av år 1920 komma i åtnjutande av tilläggspension, beräknad enligt de i berörda kungörelse angivna grunder med de ändringar däri, vilka må komma att beslutas av 1921 års riksdag.

*Ang.
rätt för vissa
förutvarande
lärarinnor vid
enskilda läro-
anstalter att
komma i åt-
njutande av
tilläggspension.*

Beträffande den av Kungl. Maj:t i ärendet framlagda utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 8 saml. 24 häft. (Nr 30.)

Utskottet.

Under erinran, att de två senaste årens riksdagar beviljat tilläggs-pensioner åt vissa förutvarande lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, att utgå efter enahanda grunder som de här föreslagna och utan hinder därav att ifrågavarande f. d. befattningshavare icke uppfyllt alla för tilläggs pensions erhållande stadgade villkor, får utskottet, som vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag icke funnit anledning till erinran mot detsamma, hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Ang.
familjepensionering för
chefen för
skolöverstyrelsens statistiska
avdelning.

2:o) I en den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 275, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen föreskriva, att beträffande familjepensionering för chefen för skolöverstyrelsens statistiska avdelning skola gälla enahanda bestämmelser, som i nämnda avseende äro gällande i fråga om skolöverstyrelsens chef och ledamöter.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

B. Det militära pensionsväsendet.

Ang.
pensionsförbättring åt
f. d. musikfanjunkaren
G. H. Hjert.

3:o) I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 221, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. musikfanjunkaren i Kalmar regemente, f. d. musiksergeanten av 1:a klassen vid samma regemente *G. H. Hjert* må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 1,130 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från anslag, som för beredande av sådan pensionsförbättring beviljats eller kan komma att beviljas.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag.

På de i statsrådsprotokollet anförda skäl har utskottet funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

4:o) I en till riksdagen den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 223, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. fanjunkaren vid Dalregementet, konstapeln vid fästningspolisen å Karlsborg *B. K. Boman* må från och med den tidpunkt, då han ånyo tillträder honom såsom f. d. fanjunkare tillkommande pensionsförmån, under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 910 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 20 augusti 1919 angående grunder för pensionsförbättring för viss personal vid armén och utgå från anslag, som för beredande av sådan pensionsförbättring beviljats eller kan komma att beviljas.

Ang.
pensionsför-
bättring åt
fästningspolis-
konstapeln *B.
K. Boman.*

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. justitiedepartementet.

5:o) I en inom andra kammaren av herr *Leander* väckt motion, nr 5 har hemställts, att riksdagen ville medgiva, att en var av vaktkonstapelsänkorna *Sofia Amalia Björk*, född Fahrman, och *Ellen Elvira Jonsson*, född Karlsson, må, så länge hon förbliver i sitt nuvarande

Ang.
ärliga under-
stöd åt vakt-
konstapels-
änkorna *Sofia*

*Amalia Björk
och Ellen
Elvira Jonsson m. m.*

änkestånd, från och med den 1 januari 1921 å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor, ävensom att *änkan Jonssons tre* i hennes äktenskap med Jonsson födda *söner* må från och med samma tid äga att uppbära årligt understöd till samma belopp, som i § 9 av reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa bestämts för delägares efterlevande änka och barn, samt i övrigt i enlighet med i nämnda reglemente stadgade grunder.

Beträffande motiveringen för detta yrkande ävensom i fråga om de vid motionen fogade bilagorna får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Riksdagen har vid flera föregående tillfällen beviljat pensioner av statsmedel åt efterlämnade änkor och barn efter avlidna vaktkonstaplar i fångvårdens tjänst, vilka vid sin död icke varit delaktiga i civilstatens änke- och pupillkassa. På grund härav vill utskottet förorda, att sådan pension beredes även *änkan Björk* samt *änkan Jonsson* och hennes minderåriga söner. Pensionerna torde, såsom tillförne i liknande fall skett, böra bestämmas till 240 kronor årligen.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 5, må medgiva,

a) att vaktkonstapeln *Jöns Persson Björks änka Sofia Amalia Björk*, född *Fahrman*, må, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av tvåhundra-fyrtio kronor; samt

b) att vaktkonstapeln *Carl Johan Jonssons änka Ellen Elvira Jonsson*, född *Karlsson*, och makarnas tre omyndiga söner må, i enlighet med grunderna i §§ 7—11 av Kungl. Maj:ts reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av tvåhundrafyrtio kronor.

II. Aug. försvarsdepartementet.

6:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 184, föreslagit riksdagen medgiva, att köksbiträdet vid flottans sjukhus i Karlskrona *Agnes Eleonora Jonasson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin syssla, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 350 kronor.

Ang.
pension åt
köksbiträdet
vid flottans
sjukhus i
Karlskrona
Agnes Eleo-
nora Jones-
son.

Utredningen i ärendet återfinnes i propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

På de i statsrådsprotokollet anförda skäl har utskottet funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifråga-
varande proposition.

7:o) I en inom andra kammaren av herr *Leander* väckt motion, nr 4, har hemställts, »det riksdagen ville medgiva, att förestånderskan vid sjömanskårens tvättinrättning i Karlskrona *Gunilla Svensson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från nämnda anställning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 500 kronor».

Ang.
pension åt
föreständer-
skan vid sjö-
manskårens
tvättinrätt-
ning i Karls-
krona Gunilla
Svensson.

Beträffande motiveringen för detta yrkande ävensom ifråga om de vid motionen fogade bilagorna får utskottet hänvisa till densamma.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att änkan Svensson, som är född den 8 augusti 1848, under 10 år i egenskap av månadslönare varit anställd såsom förestånderska vid sjömanskårens tvättinrättning i Karlskrona och därvid under de senaste åren åtnjutit en avlöning av 125 kronor i månaden, varå jämväl utgått dyrtidstillägg; att hon före anställningen såsom månadslönare under 28 år för kronans räkning utfört tvätt efter en prislista, som fastställts av förvaltningsdirektionen i Karlskrona, och därvid själv avlönat tvättbiträden; samt att hon numera med utgången av sistlidne januari nödgats till följd av sjuklighet, som hon ådragit sig i arbetet, lämna sin berörda anställning i kronans tjänst.

Såsom av det ovanstående framgår, har änkan Svensson visserligen under endast jämförelsevis kort tid varit anställd såsom månadslönare.

Utskottet.

Men då hon även dessförinnan under en lång följd av år utfört arbete för kronans räkning, finner utskottet det vara med billighet överensstämmande, att hon på sin ålderdom beredes något understöd av allmänna medel. Riksdagen har också tidigare i några liknande fall beviljat sådant understöd. Vidkommande storleken av understödet, synes detta, med hänsyn till änkan Svenssons jämförelsevis korta tjänstetid såsom månadslönare, likväl icke böra sättas högre än till 350 kronor årligen, eller samma belopp, som av 1912 års riksdag beviljades en tvättförestånderska vid flottans sjukhus i Karlskrona, vilken under en tid av 50 år varit anställd i egenskap av daglönare. Understödet torde böra anvisas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med den 1 februari 1921.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:4, må medgiva, att förra förestånderskan för sjömanskårens tvättinrättning i Karlskrona änkan Gunilla Svensson, född Eriksdotter, må från och med den 1 februari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundrafemtio kronor.

Ang.
pension åt
tyggarbetarna
O. Å. The-
lander och
J. D. Carlsson.

8:o) I en till riksdagen den 4 mars 1921 avlåten proposition, nr 131, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att en var av tyggarbetarna vid Stockholms tygstation *Olof Åkesson Thelander* och *Johan Daniel Carlsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid tygstationen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

9:o) I en till riksdagen avlåten, den 4 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 132, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att hästkötaren vid Utnäslöts remontdepå Karl Fritiof Almqvists änka, *Alma Helena Almqvist*, född Hane, må från och med den 1 juli 1920 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Ang.
pension åt
hästkötaren
*K. F. Almqvists änka
Alma Helena
Almqvist,
född Hane.*

Utredningen i ärendet återfinnes i ovanberörda statsrådsprotokoll, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

10:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 4 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 133, föreslagit riksdagen medgiva, att förre verkmästaren vid kronobageriet i Karlsborg Ernst Wilhelm Bousteds änka, *Lovisa Boustedt*, född Jansson, må från och med den 1 augusti 1920 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Ang.
pension åt
förre verk-
mästaren vid
kronobageriet
i Karlsborg
*E. W. Bousteds änka,
Lovisa Boustedt, född
Jansson.*

Till stöd för framställningen har åberopats propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet får hänvisa.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

11:o) I en den 4 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 134, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten vid Vendes artilleriregemente Måns Bosson Roman Albins änka, *Bengta Albin*, född Andersson, må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver

Ang.
pension åt
maskinisten
*M. B. B. Albins
änka, Bengta
Albin, född
Andersson.*

i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

På de i statsrådsprotokollet anförda skäl hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

Ang.
pension åt
skrädderi-
arbetaren
A. Wallgren.

12:o) I en till riksdagen den 11 mars 1921 avlåten proposition, nr 185, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att skrädderiarbetaren vid Skånska dragonregementets intendenturverkstäder *Andreas Wallgren* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin ifrågavarande anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Under hänvisning till den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Ang.
pensioner åt
vis-a arbetare
och f. d.
arbetare vid
Carl Gustafs
stads gevärs-
faktori.

13:o) I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 194, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att en var av nedannämnda arbetare och f. d. arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori må från och med den 1 april 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med följande belopp för år räknat, nämligen maskinarbetarna *Johan Hjalmar Johansson*, *Carl August Hedlund* och *Carl Johan Larsson*, filaren *Carl Johan Skog*, maskinarbetaren *Johan Arvid Hedin*, stockmakaren *Adolf Fredrik Flodström*, smörjaren *Carl Otto Eriksson*, maskinarbetaren *Olof Vilhelm Olsson*, blånaren *Per Fredrik Söderström*, betaren *Anders Hansson*, besiktningsmannen *Anders Bergqvist*, maskinarbetarna *Johan Albert Andersson*, *Mattias Hildebrand* och *Peter Andersson*, portvakten *Erik Gustaf Eriksson*, maskinarbetaren *Anders Fredrik Carlsson* och förmannen *Per Alrik Norgren* med 600

kronor samt maskinarbetaren *Viktor Eriksson*, filaren *Johan Mauritz Öberg*, maskinarbetaren *Göran Eriksson*, snickaren *Olof Nilsson*, handräckningsarbetaren *Carl Erik Pettersson*, maskinarbetaren *Alfred Persson*, brungöraren *Johan Fredrik Björk*, handräckningsarbetaren *Lars Johan Jakobsson*, maskinarbetaren *Carl August Eriksson*, filaren *Axel Robert Lindström*, maskinarbetarna *Per Sundqvist*, *Sven Gustaf Andersson*, *Anders Essman* och *Carl Oscar Ölander*, besiktningsmannen *Wilhelm Wivegg*, filaren *Carl Oskar Olsson* och maskinarbetaren *Johan Erik Carlsson* med 500 kronor ävensom f. d. arbetarna *Nils Reinhold Nordberg* och *Erik Gustaf Carlsson* med 400 kronor.

Förevarande framställning är, såsom av statsrådsprotokollet framgår, föranledd av en utav styresmannen för gevärsfaktoriets till arméförvaltningen ingiven skrivelse, däri styresmannen anfört, bland annat, följande:

»På grund av den minskade vapentillverkningen vid gevärsfaktoriets måste en ytterligare inskränkning av arbetarpersonalen ske. Därvid borde enligt styresmannens åsikt hänsyn även tagas ej blott till att de, vilka hade minsta försörjningsplikten och senast kommit i tjänst, avskedades i första hand, utan även därtill, att icke genom ett sådant förfarande den återstående styrkan komme att bestå av åldringar och orkeslösa. I överensstämmelse därmed hade styresmannen ävenledes varit nödsakad att till avflyttning den 1 april 1921 uppsäga bland andra 34 arbetare, vilka varit anställda vid fabriken längre tid, men vilka på grund av ålder och sjuklighet ej lämpligen borde bibehållas i tjänst. Styresmannen hemställde därför att, i överensstämmelse med vad som år 1920 ägt rum (jfr proposition nr 183/1920) och då svårigheterna nu för de avskedade vore större än vanligt, proposition om pension å allmänna indragningsstaten åt omförmälda arbetare måtte utverkas, att utgå från och med april månad 1921. I fråga om pensionens storlek ansåge styresmannen, att densamma borde föreslås till 600 kronor årligen för en var av 17 arbetare. De flesta av dessa innehade nämligen 30 tjänstår eller därutöver. Däri vore då den tid ej frånräknad, under vilken de varit avskedade på grund av brist på arbete, enär denna omständighet enligt styresmannens åsikt ej borde läggas dem till last i förevarande fall. En av dem, förmanen *Per Alrik Norgren*, hade visserligen ej så stort antal tjänstår som de andra, men då han, som anställd vid faktoriets i juni 1897, på ett berömvärt sätt skött förmansbefattningen i hejarsmedjan sedan oktober månad 1911, ansåge styresmannen detta uppväga saknaden i tjänstår. För de återstående 17 arbetarna åter föreslog styresmannen en pension av 500 kronor årligen till var-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 8 saml. 24 häft. (Nr 30.)

dera. Deras tjänstålder uppginge visserligen till högst 24 och lägst 21 år, men hade riksdagen år 1920 beviljat enahanda belopp till arbetare med allenast 20 tjänstår.»

I sammanhang härmed har styresmannen hemställt om beviljande av pensioner åt två före detta arbetare vid faktoriet.

Departementschefen har, liksom de i ärendet hörda myndigheterna, anslutit sig till styresmannens förslag.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I en till utskottet ställd, den 11 april 1921 dagtecknad skrivelse har arméförvaltningens artilleridepartement — med förmälan att styresmannen nu ifrågasatt, att en av de arbetare, vilka i propositionen föreslagits till erhållande av pension, maskinarbetaren Alfred Persson, skulle undantagas från den föreslagna pensioneringen, och därjämte tillkännagivit, att arbete vid faktoriet skulle fortfarande kunna beredas honom — efter samråd med chefen för försvarsdepartementet hemställt, att utskottet icke måtte föreslå Alfred Persson till erhållande av pension.

Med hänsyn till vad sålunda upplysts torde bemälda Alfred Persson nu icke böra ifrågakomma till erhållande av pension. Vad angår Kungl. Maj:ts förslag i övrigt, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att riksdagen tidigare i liknande fall beviljat pensioner, beräknade efter samma grunder som de här föreslagna.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen, i anledning av förevarande proposition, må medgiva att en var av nedannämnda arbetare och före detta arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori må från och med den 1 april 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med följande belopp för år räknat, nämligen maskinarbetarna Johan Hjalmar Johansson, Carl August Hedlund och Carl Johan Larsson, filaren Carl Johan Skog, maskinarbetaren Johan Arvid Hedin, stockmakaren Adolf Fredrik Flodström, smörjaren Carl Otto Eriksson, maskinarbetaren Olof Vilhelm Olsson, blånaren Per Fredrik Söderström, betaren Anders Hansson, besiktningsmannen Anders Bergqvist, maskinarbetarna Johan Albert Andersson, Mattias Hilde-

brand och Peter Andersson, portvakten Erik Gustaf Eriksson, maskinarbetaren Anders Fredrik Carlsson och förmannen Per Alrik Norgren med 600 kronor samt maskinarbetaren Viktor Eriksson, filaren Johan Mauritz Öberg, maskinarbetaren Göran Eriksson, snickaren Olof Nilsson, handräkningsarbetaren Carl Erik Pettersson, brungöraren Johan Fredrik Björk, handräkningsarbetaren Lars Johan Jakobsson, maskinarbetaren Carl August Eriksson, filaren Axel Robert Lindström, maskinarbetarna Per Sundqvist, Sven Gustaf Andersson, Anders Essman och Carl Oscar Ölander, besiktningsmannen Wilhelm Wivegg, filaren Carl Oskar Olsson och maskinarbetaren Johan Erik Carlsson med 500 kronor ävensom före detta arbetarna Nils Reinhold Nordberg och Erik Gustaf Carlsson med 400 kronor.

14:o) I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 183, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av nedannämnda änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, nämligen *Elfrida Axelina Jarl* samt *Maja Lisa Lönnqvist, Hulda Fredrika Johansson, Carolina Vilhelmina Carlsson, Anna Stolt, Augusta Maria Amalia Pettersson* och *Emma Lovisa Törngren* må — änkan Jarl från och med den 1 april 1920 samt de övriga från och med den 1 januari 1921 — under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kronor.

Ang.
understöd åt
vissa änkor
efter arbetare
vid Carl
Gustafs stads
gevärsfaktori.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till propositionen.

Under hänvisning till av riksdagen tidigare fattade beslut i liknande fall får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

15:o) I en den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 222, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att korpralen vid Tjustrs båtsmanskompani nr 82

Ang.
tilläggspen-
sion åt kor-
pralen vid
Tjustrs båts-
manskompani
nr 82 Törn-
gren.

Törngren må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension med sådant belopp, att enligt reglementet den 26 oktober 1838 och cirkuläret den 20 november 1860 samt kungörelserna den 30 oktober 1914 och den 29 augusti 1919 honom tillkommande pensionsförmån tillsammans med tilläggspensionen uppgår till 400 kronor, under iakttagande att Törngren, med avstående av honom såsom avskedad båtsman tillkommande dyrtidstillägg, å nämnda pensionsbelopp må äga uppbära dyrtidstillägg i enlighet med vad för f. d. befattningshavare i statens tjänst i allmänhet är eller må bliva stadgat.

Till stöd för ifrågavarande framställning har i statsrådsprotokollet huvudsakligen anförts, att Törngren, som varit i statens tjänst anställd sedan den 9 mars 1883 och den 15 juli 1920 varit inkallad till tjänstgöring sammanlagt 216 månader 22 dagar, under längre tidrymd än båtsmän i allmänhet fullgjort tjänstgöring vid flottan samt att, då Törngren sålunda med avseende å tjänstgöringens omfattning närmast syntes kunna jämföras med personal, tillhörande marinens värvade stam, skäl syntes föreligga att bereda honom någon pensionsförhöjning, i enlighet med de grunder, som enligt 1918 års lagtima riksdags beslut kommit till tillämpning vid bestämmande av tilläggspensioner för visst manskap vid marinen.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen i övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet.

Enligt de grunder, som av 1918 års lagtima riksdag fastställts för bestämmande av tilläggspensioner till visst manskap vid marinen, fordras för att kunna komma i åtnjutande av sådan förmån att hava tjänat staten i minst 20 år. Törngren, som i förslaget likställts med här åsyftad personal, har emellertid, såsom av det ovan anförda framgår, endast under något mer än 18 år fullgjort tjänstgöring vid flottan. Han uppfyller sålunda icke de villkor, som stadgats för tilläggspensions erhållande. Några särskilda omständigheter av beskaffenhet att i nu föreliggande fall böra föranleda avvikelse från de av riksdagen bestämda grunderna hava enligt utskottets mening icke blivit anförda. Vid sådant förhållande torde ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag kunna medföra konsekvenser av vittgående art. Erfarenheten har nämligen visat, att i fråga om beviljande av pensioner ett undantag från stadgade regler städse medfört framställningar av liknande slag och att de för pensionsförmånernas åtnjutande fastställda grunderna härigenom så småningom

kommit att förlora sin betydelse. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer sålunda,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke må av riksdagen bifallas.

III. Ang. socialdepartementet.

16:o) Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 259, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre sysslomannen vid Lunds hospital och asyl Johan Hugo Hjalmar Windahls änka *Helena Emerentia Windahl*, född Nathorst, må, räknat från och med den 1 november 1920, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 800 kronor.

Ang.
pension åt
förre sysslo-
mannen vid
Lunds hospi-
tal och asyl
J. H. H. Win-
dahls änka
Helena Eme-
rentia Win-
dahl, född
Nathorst.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Med återopande av de i statsrådsprotokollet anförda skäl, hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

IV. Ang. ecklesiastikdepartementet.

17:o) I en till riksdagen den 18 mars 1921 avlåten proposition, nr 271, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till lappmannen *Johannes (Johan) Olofsson Turi* må från och med den 1 juli 1921 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå understöd till belopp av 600 kronor för år räknat, dock utan rätt för honom att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Ang.
understöd åt
lappmannen
Johannes
(Johan)
Olofsson
Turi.

I fråga om den till stöd för denna framställning förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst angående Turis tjänster om utforskning och beskrivning av lapparnas liv och seder samt då Turi, av ålder och sjukdom försvagad, nu synes befinna sig i nödtillstånd, anser utskottet sådana särskilda omständigheter föreligga, att även utskottet ansluter sig till förslaget om beviljande av ett årligt understöd åt honom. Beträffande beloppet av detta har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

*Ang.
understöd åt
smeden och
fornforskaren
Per Edholm.*

18:o) I två likalydande motioner, väckta den ena i första kammaren under nr 46 av herr *Öhngren* jämte fem av kammarens övriga ledamöter och den andra i andra kammaren under nr 45 av herr *Öberg* jämte sju av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta om årlig pension av ettusen kronor till smeden och fornforskaren *Per Edholm* i Bjärträ socken, Ångermanland, under hans återstående levnad».

Beträffande motiveringen för denna hemställan ävensom ifråga om vid motionerna fogade bilagor tillåter sig utskottet hänvisa till motionen nr 45 i andra kammaren.

På anhållan av utskottet har statskontoret anbefallts avgiva utlåtande i ärendet. I anledning härav har statskontoret i ett den 4 april 1921 avgivet yttrande anfört:

Statskontoret.

»De vid motionerna fogade intygen om Edholms omfattande och oegennyttiga verksamhet i den svenska fornforskningens tjänst synas giva ett gott stöd åt förslaget att såsom ett erkännande för denna hans verksamhet tilldela honom ett understöd av statsmedel till beredande av livsuppehälle åt honom på ålderdomen. Här synas föreligga ungefär enahanda omständigheter, som föranlett Kungl. Maj:t att i propositionen nr 271/1921 föreslå beredande av understöd åt lappmannen *Johannes Olofsson Turi*. Enligt nämnda förslag skulle Turi bekommen ett understöd av 600 kronor årligen från allmänna indragningsstaten utan rätt att därå erhålla dyrtidstillägg; och vill det synas kungl. statskontoret, som om en liknande förmån borde beredas *Edholm*».

Utskottet.

Med hänsyn till *Edholms* långvariga verksamhet i den svenska fornforskningens tjänst vill utskottet ansluta sig till förslaget om beredande åt honom av ett understöd av statsmedel. Detta understöd torde, på sätt statskontoret ifrågasatt, böra bestämmas att utgå med

samma belopp och under samma villkor som det under nästföregående punkt föreslagna understödet åt lappmannen Turi. Understödet torde böra anvisas å allmänna indragningsstaten att utgå från och med ingången av år 1921.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 46 och II: 45, må medgiva, att till smeden och fornforskaren Petrus (Per) Edholm, Bjärträ, må från och med ingången av år 1921 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå understöd till belopp av sexhundra kronor för år räknat, dock utan rätt för honom att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

V. Ang. handelsdepartementet.

19:o) I en till riksdagen den 21 januari 1921 avlåten proposition, nr 40, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att skeppsmättningsöverkontrollören och överinspektören hos kommerskollegium *Karl Oskar Larsson* må från och med månaden näst efter den, vari under år 1921 avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta, utöver honom författningsenligt tillkommande pension å 2,000 kronor för år, en tilläggspension av 3,000 kronor årligen.

Av utredningen i ärendet inhämtas, bland annat, att Larsson, som är född den 7 november 1853 och som den 12 december 1919 av Kungl. Maj:t utnämnts och förordnats att från och med den 1 januari 1920 vara innehavare av ovanberörda tjänst, varit anställd vid statens järnvägsbyggnader under tiden den 11 juni 1877—den 28 februari 1882, tjänstgjort å järnvägsstyrelsens kontrollkontor under tiden den 1 mars 1882—den 3 juni 1889 samt bestritt av generaltullstyrelsen meddelade förordnanden såsom skeppsmätare i Stockholm under tiden den 1 juni 1882—den 31 augusti 1889, såsom skeppsmättningskontrollör i Stockholm under tiden den 1 september 1889—den 30 juni 1891 och såsom skeppsmättningsöverkontrollör under tiden den 1 juli 1891—den 31 december 1919.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Ang.
tilläggs-
pension åt
skeppsmät-
ningsöver-
kontrollören
och överin-
spektören hos
kommers-
kollegium
K. O. Larsson.

Utskottet.

Visserligen torde, såsom av statsrådsprotokollet framgår, Larssons nuvarande tjänst hos kommerskollegium i pensionshänseende icke kunna betraktas såsom samma befattning som den, vilken han tidigare innehaft i generaltullstyrelsen. Då emellertid, enligt vad utskottet inhämtat, de båda befattningarna med avseende på tjänstgöringen i själva verket varit förenade med samma åligganden, har utskottet ansett sig böra om än med tvekan biträda Kungl. Maj:ts förslag om beredande av tilläggspension åt Larsson.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Stockholm den 21 april 1921.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Reservation:

vid punkt 15:o (ang. tilläggspension åt korpralen vid Tjustrs båtsmanskompani nr 82 Törngren)

av herrar *Janson* i Kungsör och *Borggren*, vilka yrkat bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 222.